

# Kamondy Ágnes-életútinterjú

**Készítette:** Magyar Ernő

**A beszélgetés időpontja:** 2025. november 27., Budapest

**Magyar Ernő:**

Most 2025. november 27-e van, 11 óra.

**Kamondy Ágnes:**

Édesapámnak ma lenne a születésnapja.<sup>1</sup>

**Magyar Ernő:**

Igen?

**Kamondy Ágnes:**

Véletlenül igen.

**Magyar Ernő:**

Őn hol született, nagyszülei, szülei kik voltak? Honnan származik a családja?

**Kamondy Ágnes:**

Őszintén szólva, nem voltam nagy családkutató, valahogy a felmenőimmal nem is voltam annyira harmonikus viszonyban. Én Budapesten születtem, a Péterfy Sándor utcai kórházban, édesanyám pedig Tápióbicskén. Nagyon jó diák, de árva gyerek volt és nem engedte a nevelő nagymamája továbbtanulni. Állítólag letérdelt előtte a tanárnője, hogy engedje a Marikát, mert kitűnő volt mindenből, de szükség volt a munkáskézre otthon. Ez a vidéki élet, kapálni kell, meg aratni, meg etetni a tyúkokat. Aztán a tanulni vágyás vagy az intelligencia következményeként – amikor az 50-es években, sok szegény, vidéki gyereket toltak fölfele, és csináltak belőlük kádert – mégis elvégezte a bölcsészkart, de úgy, és ez egész életében kisebbségi érzéssel töltötte el, hogy neki nem volt érettségije. Tulajdonképpen az általánosból egyetemre ment, így forgatták fel a társadalmi rendet. És ott, az egyetem magyar–történelem szakán ismerte meg apámat.

**Magyar Ernő:**

És édesapja, aki író volt, honnan származott, illetve az írói pályafutása miként kezdődött?

**Kamondy Ágnes:**

Apám Balatonmagyaródon született, Zalában. A nagypapámat, szegény gyereként, felkarolta egy jómódú zsidó család, és kereskedelmi iskolát végeztek vele. Aztán postafelügyelő lett. És talán ezért lehetett az, hogy gyöngybetűkkel írt, megtaláltam a régi leveleit. Őt azonban, mint postamestert, helyezgették ide-oda: volt Szőnyben, átkerült Felvidékre is, Lévára, aztán Tatára, amikor lezárták a határokat. Apám oda járt az Esterházy Miklós piarista gimnáziumba. És mivel jó tanuló volt, nála nem volt kérdés, hogy megy-e egyetemre. Így került a bölcsészkarra Pestre, történelem–magyar szakra, mint anyám.

Apám már akkor írogatott, és nagyon-nagyon jó novellákat írt. Tényleg, szerintem a novella volt az ő műfaja igazából. Próbálkozott drámával is, próbálkozott filmmel is, de a novella az, amiben a legerősebb volt.

**Magyar Ernő:**

Mint említi, a szülei az egyetemen ismerkedtek meg. Ők összeházasodtak?

**Kamondy Ágnes:**

Az ötvenes években nem volt „divat” a házasság, és nem csak művészek körében. De azért később mégis összeházasodtak. Majd 1956 után, azt hiszem, büntetésként – mert, apámmal együtt, nem lépett vissza a

---

<sup>1</sup> Kamondy László (1928.11.27.–1972. 10. 23.) önkézével vetett véget életének.

pártba – elhelyezték anyámat vidékre, Palócföldre, Püspökhátvanba tanítani. Engem, aki akkor 3–4 éves voltam, ez '57-ben volt, vitt magával, de apukám nem jött velünk. Pesten dolgozott, a Szépirodalmi Könyvkiadónál volt kezdő lektor. Az egyetem után neki már megjelent az első novellája, a *Verekedők*. Amivel egy kicsit föl is tűnt, mert nem egy sematikus, hanem egy valóságos sztorit írt le. Ez 1954-ben jelent meg, tulajdonképpen ezzel robbant be.

Szóval, mi Püspökhátvanba kerültünk anyámmal. Igaz, csak másfél évig voltunk ott, de nekem gyerekként nagyon nagy élmény volt, mert lovak, kacsák, libák, ráadásul ez egy népviseletes falu volt, de annyira, hogy még a gyerekek is népviseletben jártak. Ott, akkor még a városi öltözék nem volt annyira elterjedt. Ez, mint élmény, mint falu, mint állatok, mint természet, minden, az nekem nagyon megvolt. Olvastam is anyámnak egy levelét, apámnak írta, hogy Ágika nagyon élvezzi az ittlétet. Mindennek örül, vagy valami ilyesmit írt, a virágnak, a fűnek, a fának, mindennek.

Összevont osztályokban tanított, tehát egytől ötig vagy öttől nyolcig, akkor hátraültette a nagyobbakat, előre a kicsiket, és akkor egyszerre tanított több osztályt. Ez az ötvenes években így volt.

**Magyar Ernő:**

És Ági addig hol volt ilyen kicsi gyerekként?

**Kamondy Ágnes:**

Vagy az óvodában voltam, vagy a postás Márta néninél, vagy én is beültem a padba a nagyok közé, és akkor néztem, hogy rajzolnak, például népi motívumokat. És bár ez a püspökhátvani kaland nem tartott sokáig, nekem mégis meghatározó gyerekkori élmény volt. Ami fontos volt még, hogy ott volt egy kis néprádió, ez volt az összes média, amit hallottunk. Beszélgettünk, és énekeltünk. Egyszer apám összeírta, hogy több mint negyven dalt tudtam négyévesen.

Püspökhátvan annyira meghatározó volt, hogy mire felkerültem a pesti óvodába, palóc tájszólással beszéltem. Gondold el, hogy egyszer csak szembesülsz azzal, hogy egy másik nyelvet beszélsz. Ez a kettős nyelv, igen, igen, ezt kettős nyelvnek mondják. Az volt a csodálatos, hogy én voltam a csalogány, én voltam a palóc kis csalogány. Egy idő után persze lekopott rólam, de hát fülig ért mindenkinek a szája, amikor én palóc tájszólással elkezdtem csilingelő hangon énekelni.

**Magyar Ernő:**

Hogyan került a Magyar Rádió Gyerekkórusába?

**Kamondy Ágnes:**

Apám a korábban összeírt listával vitt el engem hatévesen a Magyar Rádió Gyerekkórusába felvételizni. Emlékszem, Csányi László hogyan vizsgáztatott. Vissza kellett kopognom egy ritmust, a listáról kiválasztott valami dalocskát, azt elénekeltam, és azt nézte, hogy vissza tudom-e ismételni, amit ő nekem tapsolt – ez volt a felvételi. És akkor oda fölvettek, így elkezdődött ez a kórusmunka az életemben, ami a mai napig befolyásolja a dalaimat, mert mindig van mellettem még két szólam. Vagy egy, vagy kettő. Nem volt olyan zenekari főállásom, amiben egyedül énekeltam. Mert én akkor érzem jól magamat, ha több szólamban éneklünk. Egyrészt szépnek találom, másrészt azt érzem, hogy olyan, mintha két különböző tükörben látnánk azt az első szólamot. Ez a többszólamúság nekem nagyon nagy élmény volt a kórusban, és aztán ezt vittem magammal, már az alternatív munkámban, úgymond. Úgyhogy annak itt van a gyökere, ebben a kórusban.

A Rádió Gyerekkórusnál bekerültem az amerikai turnécsoportba '65 őszén, aminek köszönhető az a fénykép, ahol Kodállyal vagyok látható.

**Magyar Ernő:**

Mert ő kint volt?

**Kamondy Ágnes:**

Nem, nem! Hanem elénekeltük neki a koncert anyagát a turné előtt. A két karvezető<sup>2</sup> hívta meg a mestert, hogy megmutassuk neki. Az amerikai turné majdnem 40 koncertből állt, Bostontól Miamiig, és Kodálynak meg akarták mutatni, meg hát részben Kodály kórusműveket is énekeltünk.

Ebből a történetből szeretnék elmesélni valamit.

A műsorunk címe *Tavas, nyár, ősz, tél* és így voltak csoportosítva a kórusművek. Egy magyar népdalcsokorral kezdtük a műsort.

**énekli:**

*"Lement a nap a maga járásán.  
Sárga rigó szól a Tisza partján.  
Sárgarigó meg a fülemüle.  
Szép a rózsám, hogy váljak el tőle."*

**Kamondy Ágnes:**

Ez volt az első, erre emlékszem. És Kodály azt mondta, és erre nagyon fölfigyeltem, hogy nincs a népdalcsokorban régi stílusú dal. Mert a magyar népzene alapvetően két nagy stílusrétegre osztható. A régi stílusú, vagyis az archaikus réteg, és az új stílusú, ami már inkább a XIX. századtól datálható. Szóval, Kodály ezt elmondta, erre emlékszem, és aztán mégsem került bele a műsorba, nem hallgattak rá. És én ezt, 11 éves gyerekként, mélységesen sérelmeztem. Hát itt van a mester, a Kodály, aki tényleg nagybetűkkel és aranybetűkkel volt mindig előttünk, a kóruskultúra megalapítója, létrehozója, és akkor ő mond valamit, és akkor azt nem csináljuk meg?! Egyébként Kodálynak nyilván nagyon tetszett, ahogy énekeltünk, mert azért kiemelten sokat próbált a Rádió Gyerekkórus.

**Magyar Ernő:**

Az amerikai turné a magyar diaszpórát célozta, vagy az angol anyanyelvűeket? Az ottani magyarokhoz mentek bemutatni a műveket?

**Kamondy Ágnes:**

Nem, sőt Clevelandben volt egy olyan koncertünk, arra is emlékszem, hogy bekiabált valaki, egy kellemes, szimpatikus hang, hogy „Laci bácsi, magyarul!” Ugyanis angolul konferáltuk be a dalokat, kórusműveket, hogy az első sorból mindig egy következő gyerek előre ment, és az mondta be. És nagyon érdekes, milyen a gyermeki psziché. Nem ezen a koncerten, én nem mertem a Csányiétól függetlenül eldönteni, hogy magyarul vagy angolul, de valamelyik koncerten később kimentem, és ahelyett, hogy „Bartók: Sorrow”, azt mondtam, hogy „Bartók: Bánat”.

**Magyar Ernő:**

Miként folytatódott a zenei pályafutása, mi irányította a hangszeres zene felé? Illetve volt-e zenész a családban? Mi a fő hangszere és miért választotta azt?

**Kamondy Ágnes:**

Én zongorázni szerettem volna, de a Csányiék azt mondták apáméknak, hogy azzal Dunát lehet rekeszteni. És mivel egy kis udvari lakásban laktunk a Zichy Jenő utcában, maradtunk egy halk, csendes hangszernél, a klasszikus gitárnál. Apám otthon írt és dolgozott, ezért ez is egy szempont volt, meg egyébként se lett volna pénzük pianínót vagy zongorát venni, meg el se fért volna.

Aztán nekem konfliktusom lett magammal meg a környezetemmel, mert én azokat a zenéket, amelyeket a konziban fölfedeztem, hogy a többi hangszeres miket játszik, azokat én nem tudtam játszani a hangszeremen. Tehát én nem tudtam vonósnegyesezni, nem tudtam Beethoven-szonátákat játszani, Mozartot, Bachot, Bartókot. Hát akkor minek az egész? Hiszen a klasszikus zene a mindenem, meg a szimfóniák. Akkor még

---

<sup>2</sup> Botka Valéria és férje, Dr. Csányi László 1954-ben alapította meg a Magyar Rádió Gyermekkórusát, amellyel 1985-ig dolgoztak együtt.

nem volt a „látóhatáron” a régi zene kultusz, ha húsz évvel később vagyunk, akkor talán veszek valami gyönyörű lantot, vagy egy spéci, kilenchúros gitárt, vagy nem tudom mit, és akkor majd én a Monteverdi-darabokban, meg ezekben együttesekben majd valami jó kis kamarazenesész leszek. Nekem ez nagyon feküdt volna, egy kis csoportban, én csapatjátékos vagyok. Én, ha középre állok, akkor se akarok középre állni. Nekem azt mondta egyszer egy barátnőm: „Ági, te mindig egy lépéssel arrébb állsz.”

### **Magyar Ernő:**

Ha jól értem, nem volt zenész a családban. A szülei mégis a zenei pálya felé terelgették.

### **Kamondy Ágnes:**

Nagyon sokszor a szülők a saját hiányérzetüket akarják a gyerekükkel bepótolni. Apámnak nosztalgiája volt a zene iránt, sajnálta, hogy ő nem tanult zenét. És mint nagyon sok felnőtt, akkor a gyereket beíratja a zeneiskolába. Ez azt jelenti, hogy nem volt mögöttem egy zenész családi háttér. Tehát én onnan semmi segítséget nem kaptam. Fogalmuk se volt, hogy mi a problémám a zenével, a szolfézssal, a gitárral, meg mittudomén. Szerencsére a gyermekkórus tagjainak komoly, komplex képzés volt. Zenei tagozatként a Röck Szilárd utcai iskolába jártunk, ami ott van a Blaha Lujza tér közelében. (Én még láttam a Nemzeti Színházat fölrobbantani, akkor már oda jártam egy-két éve.) Az iskola a rádióhoz közel volt, ahol a kóruspróbák voltak, hetente kétszer, és heti négy énekóránk volt az iskolában. De az énekórán is a kórusműveket gyakoroltuk. A rádióban kaptunk hangszeres oktatást, rögtön az elejétől furulyát. A másodiktól vagy harmadiktól választhattunk hangszert, akkor lett nekem ez a klasszikus gitár.

Aztán a konziba kerültem, vagyis a zenei gimnáziumba, természetesen gitár szakra. A közismereti tárgyakat – matek, irodalom, történelem – délelőtt kevés óraszámban tanultuk, és délután voltak a zenei óráink.

### **Magyar Ernő:**

A zongora végül miként „került képbe”?

### **Kamondy Ágnes:**

A konzervatóriumban van kötelező zongoraóra nem véletlenül. Az heti fél órát jelentett, de akkor elkezdtek nézni, hogy jaj, bal kéz, az basszuskulcsban van. Hú, hát még életemben nem olvastam basszuskulcsot. Ez azt jelenti, hogy elkezdtél kulcsokban gondolkozni, még ha csak egyetlen egy hangszeren is. Meg mi az, hogy a bal kéz mást játszik, a jobb kéz mást játszik? Tehát függetlenítést is. Én azt tudom a saját képességeimről utólag megfogalmazni, hogy nem voltam kiemelkedően tehetséges zenében, viszont szerintem ... intelligens vagyok. Mindenhez. És ez valószínűleg apai örökség egy picit. ... Ahogy a kérdéseket föl tettem, ahogy szeretek több síkon, tehát polifón látni dolgokat, ez a zenéből is jön, hogy rétegelten látom a dolgokat, hogy mélységélességet keresek mindig, hogyha bármivel találkozom, akkor azt mondom, igen, és mi van a mögött és a mögött? És ez összefügg azzal, nagyon messze találok egy pontot, amivel össze tudom kötni. Időben vagy térben, és szerintem ez az intelligencia. És hogyha valami feladat elé állok, akkor föl szoktam hozzám nőni. Hogyha van motivációm, van érdeklődés bennem. És ezek rettenetesen fejlesztenek. Amikor az ember nem tudja még azt, nincs meg mindene ahhoz, hogy megoldjon valamit, mondjuk én zenekari munkát. De sorra-sorra elsajátítja azokat a tudnivalókat vagy készségeket, ami ahhoz kell, hogy ez minél jobban működjön.

### **Magyar Ernő:**

Az, hogy Ön előadói pályára került – egy kvázi periférián lévő világba, egy szubkultúrába, az undergroundba – befolyásolta-e édesapja művészete, illetve művészi mivolta?

### **Kamondy Ágnes:**

Feltétlenül. Engem inspirált az a tudat, hogy ő művészember. És bár belül büszke voltam, nem tudtam megítélni, hogy ő milyen művész. Ő az apa volt, aki író, nem is művésznek gondoltam, hanem írónak, annak volt egy számomra nap mint nap látható jele. Az például, hogy külön szobába bezárkózott, szívta a Kossuthot a papírzipkával, hogy ott volt a tintásüveg és a szép töltőtollak az asztalán. De volt egy olyan nevelési szándék is benne, hogy engem a művészetek irányába terelgessen. Ezzel a zenetanulással is többek között.

**Magyar Ernő:**

Közbevetnék egy kérdést: akár gyerekként, akár később, volt-e lámpaláza?

**Kamondy Ágnes:**

Mindig van, mindig! De le tudom küzdeni abban a szent pillanatban, amint kilépek a színpadra. Addig szorongok, izgulok, az nem egy kellemes érzés. Ez a félelemnek egy speciális fajtája, de tudom kezelni. Nem esek pánikba, nem hisztizek, nem esem ájulásba. A körülöttem lévő csapat, úgymond nem véd meg, magamnak kell ezt kezelni. Amit te csinálsz, azt csak te tudod.

**Magyar Ernő:**

Aztán elkezdődött az Ön felnőtt művészi pályafutása az Orfeo-csoporttal. Hellyel-közzel ez a társulat volt, amelyet talán az underground előfutárának nevezhetünk.

**Kamondy Ágnes:**

Ez még a konzi alatt volt, 71–72'-ben, tönkre is ment az utolsó két évem. Belekeveredtem ebbe az Orfeo-ügybe. Ez valóban egy alternatív művészcsoporthoz volt, több szekcióval. Számomra a zenekar volt a legérdekesebb és a legjobb. Több szólamban énekeltünk, ami nekem különösen kedvemre való volt. Kicsit lázadó, kicsit politikus dalok, például Dél-Amerikából. Ott ismerkedtem meg Zsigmond Ágival, akivel aztán az egész hetvenes éveket végigzenéltük. Az egész ethno zenei korszakomat vele töltöttem, jó barátságba kerültünk. Az Orfeo volt az első olyan zenekar, ahol kreatívan vettem részt.

**Magyar Ernő:**

Mit jelent ez?

**Kamondy Ágnes:**

Míg a konzervatóriumban csak teljesítettem a rám kirótt feladatot, itt már szólamokat találtam ki. Ezek feldolgozások voltak, és ez ment nekem csípőből. Pl. a *Gyere ki, te gyöngyvirág* című, moldvai csángó dalhoz írtam egy szólamot. És ez az egész eléggé ellenzéki volt, rendőrségi ügy is lett belőle. Még a Kádárhoz is eljutott a hírünk.

**Magyar Ernő:**

Mi lett az Orfeoval?

**Kamondy Ágnes:**

Mint mondtam, több szekcióból állt a társulat. Színház, bábszínház, zenekar, de volt, többek között fotós, képzőművész csoport is. Előbb-utóbb szétvált az egész. A zenekarból lett a Kolinda és a Vízöntő. A színházi részlegből alakult meg a Stúdió K. Én ott a *Woyzeck* című darabhoz írtam zenét és harmonikáztam is benne. Azonban nem kedveltem ezt a hangszert, nekem túl nehéz, túl hangos, túl durva volt. Pedig, ha kapok egy kis szerepet, akkor engem örökre megfog a színház. Molnár Gál Péter írt erről egy cikket, hogy na, így kell színházi zenét csinálni. Leghosszabban, mintegy nyolcvan előadás, a Lőrinc pap téren, egy kis pincehelyiségben ment a darab.

**Magyar Ernő:**

A Kolindának Párizsban készült egy lemeze. Volt-e Ön Párizsban velük? Illetve a Kolindát nevezhetjük-e az Ön életében az underground előfutárának?

**Kamondy Ágnes:**

Az utóbbi kérdésre válaszolva, nem, az egy más világ. Népzene, de feldolgozva. Mi feldolgoztuk a népzeneiket. Ma ezt az ethno körébe sorolják, de akkor még ezt nem hívta így senki. Viszont Párizsban voltam a zenekarral, de a lemezfelvételen nem szerepelek, a nevem viszont rajta van a borítón, mint szerzőtárs. Bár az undergroundhoz visszatérve, ha kinyitunk egy világot a múltba, azzal már több lehetőséget tárunk magunk elé.

**Magyar Ernő:**

Miként sodródott az alternatív kultúra felé? Hogy került ebbe az univerzumba?

**Kamondy Ágnes:**

Nem vettek fel sehová – mivel korábban, még a konziban, kiléptem a KISZ-ből, mert rájöttem, hogy ez egy sóhivatal – így valóban sodródtam. A rendszer akkor már halott volt, még ha létezőnek is tűnt. Itt most visszatérnék az Orfeora. Amikor odakerültem gimnazistaként, akkor belecsöppentem az ellenzék kellős közepébe. Belőlük lett később, a rendszerváltáshoz közelítve, a demokratikus ellenzék. És bár baráti volt a viszony, véresen komoly elvi viták voltak. Semmi személyeskedés, mert mindenki tisztelte a másikat. ...

A Kolinda érdekes, aszimmetrikus, balkáni ritmusokkal dolgozott, melyeket én annyira nem kedveltem. Állandóan számolni kellett az ütemeket. Aztán a tagok egy része disszidált, és én pedig belefáradtam a számolásba. Így keveredtem lassan az alternatív zene, az underground rock felé.

Volt viszont egy igazi színészi sikerem, legalább is én annak tekintem, pedig csak egy előadást élt meg. A *Jean Genet: Cselédek* című darabban játszottam Solange szerepét. A Fiatal Művészek Klubjában, nyitott ablak előtt, mögöttem szakadó hóban mondtam el egy monológot – megjegyzem, majd megfagytam. Nem volt következő előadás, pedig Xantus János fel akarta venni videóra, de ez elmaradt. Később János emlékére írtam a *Pest fölött az ég* című dalom.

Az előadáson ott volt Kurtág György, aki odajött hozzánk és meghívott magához. Amikor elmentünk, mutatott nekünk nagyon érdekes felvételeket. Mindenféle ének-beszédek, énekek, zenék a világ minden tájáról. És azt mondta, nem volt elég „elemelt” a dikciónk az előadáson. Úgyhogy aztán bejártam hozzá a Zeneakadémiára, a kamarazene óráira. Ott adott nekem négy dedikált „Játékok”<sup>3</sup> kottát. Az egyikbe beleírta, „Ágnesnek, a legjobb cselédlánynak”. Szóval ez minden színészi kudarcomat felülírta.

**Magyar Ernő:**

És elérkeztünk 1980-ba. Onnan már indult az underground?

**Kamondy Ágnes:**

1980-ban egyszer csak Xantus János barátommal elkeveredtem a Kulich Gyula térre, az első URH- koncertre. Ott aztán elkapott az érzés, hogy hoppá, na itt az új népzene! Müller Péter, Menyhárt Jenő, Kiss László, Salamon András. A Kulich Gyula téren a, Pszichiátriai Klinika nappali kórházának udvarán volt ez az egész. Oda járt például Dénes József „Dönci”, aki később az Európa Kiadó gitárosa és a párom is lett. Döncit már korábban is ismertem, járt többször is Kolinda-koncerten. Miután Menyhárt Jenő kivált az URH-ból, és megalapította az Európa Kiadót, Dönci lett a gitáros. És mivel ő a párom volt, elmentem az első koncertre, úgymond szurkolni. És jöttem-mentem a zenekarral, a zenekar körül, meg sokat lejártam az FMK-ba, az Andrássy útra. Oda pedig akárki nem mehetett le, csak diplomás művész. Az Európa Kiadó elkészítette az első lemezanyagát, mely kazettán terjedt. A billentyűs, Gerő András, nem látott ebben az egészben perspektívát, a magántaxizásban több fantáziát érzett, így kilépett. Jenő hívott a helyére, mert ott a lemeznyi anyag, de nem tudják koncerten játszani. Ez másfél évig tartott, de jött Másik János, akinek örömmel adtam át a helyet.

**Magyar Ernő**

Az EK-tól való elválás után maradt-e feszültség? Barátsággal váltak-e el?

**Kamondy Ágnes:**

Abszolút barátsággal. Mint mondtam, Jánosnak szívesen adtam át a helyem, ő sokkal jobb zenész, neki való volt ez igazából. Meg akkor én megint kicsit a színház felé kacsingattam. A Monteverdi Birkózókör nevű alternatív társulatba léptem be. Ennek a vezetője a különleges gondolkodású, Jeles András volt. Nagyszerű művész, de nem jó vezető. Az ő elképzelésihez, inkább médiumokra volt szükség, ezért egy idő után csak végrehajtó nem akartam lenni.

<sup>3</sup> Kurtág György *Játékok* sorozatának – melyek részben pedagógiai céllal íródtak – 1982-ig négy kötete jelent meg.

**Magyar Ernő:**

És akkor kezdődött az első saját alapítású zenekar, az Orkesztra Luna? Miként mert belevágni?

**Kamondy Ágnes:**

Az Európa Kiadóban való zenélés, az underground színtér szereplőivel való barátság, a velük együtt töltött időt nevezem én tanulóéveknek. Az előzmények és a Monteverdi Birkózókörből való kiszállásom után azt mondtam, most veszek egy nagy levegőt, bezárok a kisházba egy zongorával, és nézzük meg, kijön-e valami. Leütöttem egy hangot, aztán még egyet, aztán lassan összeálltak dalok. Először a zene, és arra a szöveg. És akkor azt gondoltam, lehet ebből valami. Megalakult az Orkesztra Luna, és első koncertünk a Kassák Klubban volt, 1986. január 18-án.

**Magyar Ernő:**

A basszusgitár miként került képbe?

**Kamondy Ágnes:**

Másik János mondta nekem, hogy milyen érdekes és vagány dolog, ha egy nő basszusozik. És javasolta, hogy az Orkesztra Lunában én játszam ezen a hangszeren. Mivel az én alaphangszerem a gitár, nem volt nehéz megtanulni. De már az énekkel együtt, ha nem is okozott komoly nehézséget, kihívásos volt. Mindig is csodáltam azokat, aki basszusozás közben énekelni is tudnak. De ezt úgynevezett fésűben kellett csinálni. A „lyukakban” ment az ének.

**Magyar Ernő?**

Szép lassan érkezett a rendszerváltás, és szép lassan megszűntek a zenekarok Ön körül. Mivel folytatódott a pályafutása?

**Kamondy Ágnes:**

Az Orkesztra Luna 1991-ig tartott. Akkor volt egy búcsúkoncertünk, a mostani MU Színházban. Akkor Lágymányosi Községi Háznak hívták. Azt a helyet én úgy hívom, hogy az alma máterem. Volt egy nagyon lelkes, befogadó-támogató, népművelő csapat. Az ottani próbahelyen próbált többek között, Hobó, az Európa Kiadó, Másik János, az Orkesztra Luna. Koncertünk is volt ott.

**Magyar Ernő:**

Bár a Hangör Egyesület a Kádár-kor zenei életét kívánja dokumentálni, így az Önnel való interjúban is erre koncentrálnánk, de 1989 óta annyi minden történt életében. Így a teljes kép megértése érdekében nem hagyhatjuk ki a *Dalok Közép-Nirvániából* lemezt és a *Pest fölött az ég* előadást. Ezek a produkciók miként és mikor jöttek létre?

**Kamondy Ágnes:**

Elmondom, Nirvánia egy URH-dalban szerepelt, Magyarországot jelöli. A megjelent lemez borítójára Müller Péter Sziámi írta a következőt:

„Kedves Ági! Engedd meg, hogy születésnapod alkalmából eláruljam, hogy Nirvánia úgy született, hogy a legnagyobb vagányok (Molnár Gergely és mi, a többiek) végül mégse mertük nevén nevezni Albániát, ami eredetileg Magyarország, a mi hazánk metaforája lett volna a dalban, Nirvánia tehát, mint minden más Fantáziában, úgy született, hogy a valóság nem bírta ki, hogy nevén nevezzék. Nirvánia olyan eufemizmus, amely jobban sikerült a durva eredetnél.”

Maga a lemez nevezhető a nyolcvanas évek lezárásának, egy összefoglalónak, melyen a korszak ismert és kevésbé ismert underground dalait dolgozom fel.

A *Pest fölött az ég*<sup>4</sup> mostani projektem. Hét év munkám van benne. Létrejöttének is van egy érdekes története. A színház kicsúszott alólam, többek között Ács János halálával. Éreztem, hogy ismét váltanom kell. Korábban Jani hívott az Új Színházba, hogy tartsak órát a színész-stúdióban a gyerekeknek, valami „zenei

---

<sup>4</sup> A 2024-ben megjelenő lemeznek 2024. október 31-én volt lemezbemutató koncertje a Katona József Színházban.

dolgot”. Hogy mit, azt találjam ki én. Bár soha életemben nem tanítottam, elkezdünk a stúdiódokkal szöveg és zenei improvizációkat csinálni. Évente egyszer csináltunk bemutató órát, annak a csodájára jártak. Ez pár évig ment, de rájöttem, hogy semmi újat nem csinálok, mert minden kreatív energiámat leköti. Igaz, ez is alkotómunka volt, de „kihúdom a szőnyeget” magam alól. És az Új Színházba is egyre több zenét írtam a darabokhoz. Az Ács János által rendezett, *Brecht: Egy nagyváros dzsungelében*<sup>5</sup> című darabhoz egész nyáron írtam a dalokat. Életem egyik legjobb színházi munkája volt.

### **Magyar Ernő:**

A Magyar Zene Házában a Magyar Poptörténet Legendái című installáció underground csoportjában Ön is helyet kapott. A montázs mutatja, hogy ezt a zenei kultúrát milyen szélesen lehet értelmezni. Mert a hetvenes évekből pl. itt szerepel Baksa-Soós János, Török Ádám vagy éppen Radics Béla. Miközben Menyhárt Jenő, Vigh Mihály, Pajor Tamás és olyan punkzenészek is a képen, mint Rupaszov Tamás vagy Benkő Zoltán (Güzü) is. Milyen érzés Önnek ebben a társaságban lenni? És – mondjuk úgy – vállal-e mindenkit belőle? Illetve a korabeli figurákkal mennyire tartja a kapcsolatot?

### **Kamondy Ágnes:**

Én Pajorra neheztelek, mert a rockszíntérről kiszállt, és a hit világába lépett. És sokan követték, akiknek nem kellett volna. A hívás az volt, hogy így tudnak megszabadulni az alkoholtól és a drogoktól, mert ebben a szubkultúrában sajnos ilyen téren sokan voltak érintettek. De helyette egy másik drogot, az elvakult hitet és a szektát kapták meg.

És hogy tartom-e a kapcsolatot? Van, akivel igen, és van, akivel nem. Víg Mihály, Menyhárt Jenő, Másik János, Kiss László például. Velük szoktam találkozni.

### **Magyar Ernő:**

A mi undergroundunk tényleg nagyon magyar. Tud-e azért arról, hogy bármilyen irányba, akár keletre vagy nyugatra, eljutott-e ez a zene vagy mondjuk az Ön zenéje?

### **Kamondy Ágnes:**

Ez a mi zenénk. Itt a szöveg és a zene kéz a kézben jár, nem lehet más nyelven értelmezni. Ráadásul az, hogy zenei piac, pláne nem nemzetközi, nem létezett. Mi akkor a rockot, a progresszív rockot nem piacra termeltük, hanem megpróbáltunk definiálni magunkat, elhelyezni valahová. Hogy már semmi sem úgy van, ahogy volt, semmi sem igaz, ahogyan az Európa Kiadó dalában is elhangzik: *"ebben az életben, semmi se véletlen"*.<sup>6</sup>

Annak a közösségnek az érzését akartuk megfogalmazni, amely spontán létrejött a nyolcvanas években a zenekarok körül. Vagyis megfogalmaztuk magunkban, magunknak, de kiderült, hogy ez megmozgat másokat is, visszhangot vált ki belőlük.

### **Magyar Ernő:**

Van-e olyan díj, kitüntetés, melynek örült volna, esteleg van-e hiányérzete? Azon túl, hogy bármilyen politikai irányultságot vagy érzést szóba hoznánk.

### **Kamondy Ágnes:**

Díjak, kitüntetések nem hiányoznak. Ami viszont igen, az a szakma visszajelzése. A Magyar Zene Házában, a zene világnapján, nemrég (2025. október 1-jén) telt ház as életmű koncertem ment, sok vendéggel. Udvaros Dorottya, Menyhárt Jenő, Till Attila, Kiss László és sok vendégfellépő. A közönségtől nagyon lelkes,

---

<sup>5</sup> Brecht darabja a kapitalista társadalom éles kritikája, amit Ács János a hagyományos színházi keretek feszegetésével vitt színpadra.

<sup>6</sup> Az idézet az *Ujjlenyomatok* című számból származik.

elismerő és szívmengető visszajelzéseket kaptam, míg a szakma, a szakmai újságok meg sem említették az előadást.

Vagy például évek óta nem sikerül a filmrendező barátaimmal egyetlen egy klipet sem készíteni dalaimhoz.

Most egyedül csinálom mindent. Utómunkázom a *Pest fölött az ég* darabot is. Mondjuk úgy, ez lesz a szerzői változat. Bár korábban egy interjúban azt nyilatkoztam, úgy érzem, még nem futok le a pályáról, lassan mégis kiszállok, mert úgy érzem, sok új felkérésre nem számíthatok.

**Magyar Ernő:**

De bátran mondhatjuk, hogy Ön egy legenda.

**Kamondy Ágnes:**

Köszönöm, ez jól esik, de nem érzem magamnak legendának.

**Magyar Ernő:**

Köszönöm az interjút!